ЛЕНИН ТЫЫННААХТАН ТЫЫННААХ,

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоҕ!

САРДАНА

ССКП Өлөөннөөҕү райкомун уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннааҕы Советын органа

Орган Оленекского райкома КПСС и Оленекского районного Совета депутатов трудящихся

Гахсара 11 сыла
№ 32 (1110)
Муус устар
20
күнэ
СУБУОТА
1968 сыл
Сыаната 1 харчы

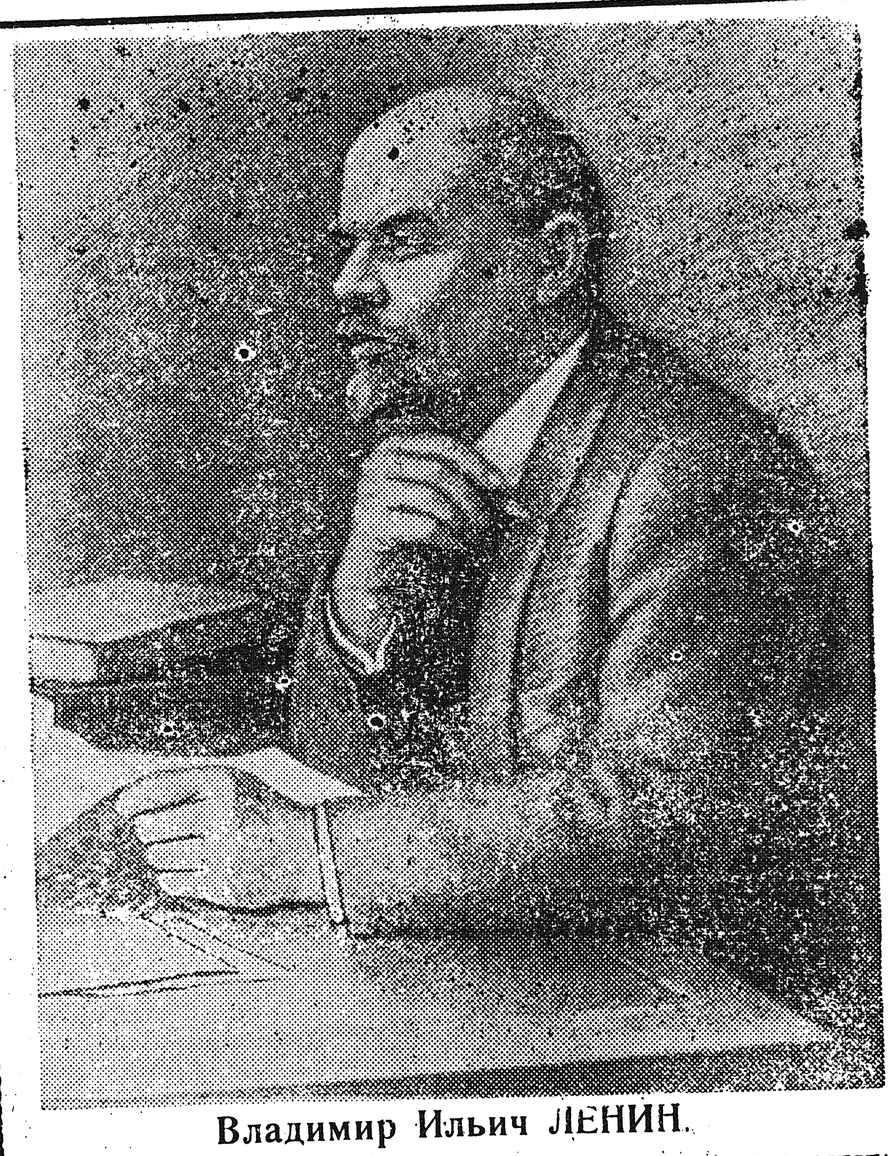

Владимир Ильич ЛЕНИН.

В.И. Ленин төрөөбүтэ 98 сыла туолуутугар

КҮНДҮТТЭН КҮНДҮ КИҺИ

Коммунистическай партияны уонна Советскай государствоны төрүттээччи, гениальнай теоретик уонна СССР-ка социалистическай тутуу тэрийээччитэ, бары дойдулар үлэһиттэрин сирдьиттэрэ уонна доҕордоро В.И. Ленин (1870—1924) аатыттан аан дойду хас биирдии үлэһит киһитин сүрэҕэр ордук чэпчэтэс уонна күндү аат суох. XX үйэҕэ аан дойду коммунистическай уонна рабочай хамсааһынын ситиһиилэрэ, история баараҕай кыайыылара кини аатын кытта быстыспат сибээстээх. В.И. Ленин олоҕун бүтүннүүтүн, күүһүн-уоҕун, гениальнай өйүн рабочай кыһалаас революционнай охсуһуутугар, үлэһит норуот дьолугар анаабыта. Өркөн өйө, научнайдык өтөрү көрөр дьоҕура, норуот маассатын айар күүһүгэр эрэлэ, хорсуна уонна быһаарыныылаах, революционнай оптимизма, бары күүһүн үлэһиттэр интэриэстэрин иһин охсуһууга биэрэргэ мэлдьи бэлэмнээннук киһинэн билэллэрэ В.И. Ленини үөрэтиннээхтэрэ.

В.И. Ленин теоретическай уонна практическай революционнай үлэтэ марксизмы байытыта, революционнай теорияҕа саҥа этапы арыйбыта. Саҥа историческай усулуобуйаларга империализм эпохатыгар кини марксизмы айымньылаахтык сайыннарбыта, кини саҥа үктэлгэ таһаарбыта, „уҥа" уонна „хаҥас" оппортунизмы утары охсуһууга марксистскай үөрэх кырдьыктааҕын туруулаһан көмүскээбитэ. К. Маркс уонна Ф. Энгельс үөрэхтэригэр олоҕуран В.И. Ленин социализм уонна коммунизм тутуутун сүрүн теоретическай уонна практическай проблемаларын оҥорбута.

В.И. Ленин олоҕо кининэн айыллыбыт уонна үһаарыллыбыт Советскай Союз Коммунистическай партиятын кытта быстыспат сибээстээх, бу партия салалтатынан Россия рабочай кылааһа үлэһит баһынайы кытта үс революция этиҥнээх ардахтарын аастыта уонна билиҥин коммунизмы тутар. Аан дойду историятыгар саҥа эраны—капитализм сууллуутун, коммунизм туругуруутун эратын арыйбыт 1917 сыллаахха Россияҕа буолбут Октябрьскай социалистическай революцияны кытта Ленин аата ыкса сибээстээх. В.И. Ленин оҥорбут социализмы уонна коммунизмы тутуу научнай теорията—советскай норуот эрэллээх компаһа. Биэс уон сыл устата Советскай норуот Ленин ыйбыт суолунан тохтобула суох хардыылыыр. Биһиги дойдубут аан дойду мэдиэ күүстээх, сайдыылаах державатынан буолла. Прогрессивнай киһи аймах бүтүннүүтэ советскай норуот экономика уонна культура сайдыытыгар ситиспит уһулуччулаах кыайыыларын сөҕөллөр. Советскай дойду бары ситиһиилэригэр баар Ильич төлөннөөх сүрэҕин тэбиитэ. Советскай Союз Коммунистическай партията марксизмы-ленинизмы конкретнай историческай усулуобуйаларга сөп түбэһиннэрэн айымньылаахтык сайыннарар, коммунистическай тутуу хаамыытыгар үөскээн тахсар уустук экономическай, политическай уонна идеологическай проблемалары ситиһиилээхтик быһаарар, ол туһунан ССКП XXIII съезһин уонна ССКП КК Пленумнарын быһаарыылара өссө төгүл туоһулуулар.

Биһиги биримэбит саамай сабыдыаллаах уонна политическай күүһүнэн буолааччы аан дойдутааҕы коммунистическай хамсааһын ленинизм знамятынан үүнэр уонна бөҕөргүүр, социализм аан дойдутааҕы системата—бүтүн аан дойдутааҕы революционнай процесс кылаабынай күүһэ туругурар уонна сайдар. Ленинизм знамята баттаммыт норуоттары көҥүл уонна тутулуга суох буолуу иһин охсуһууга өрө күүрдэр. Ленин идеалларыгар национальнай өттүнэн тутулуга суох буолуу, эйэ, демократия уонна социализм көҥүл уонна социальнай прогресс иһин охсуһааччылар саҥаттан саҥа көлүөнэлэрэ дьулуһаллар.

Бу снимокка Харыйалаах отделениетын ыстаадаларын бригадаларын уонна үөһээ кааннаах (бастакы) отделение управляющайа С.Н. Семеновы, бухгалтер С.Н. Даниловы, оттон иккис кааннаах (иккис) райсовет исполкомун председателэ А.Т. Саввиновы көрөбүт.

Н. ВИНОКУРОВ фотота.

САҤА ДЬИЭЛЭР ДЬӨНДӨҺӨЛЛӨР

Репортаж

Саас буолан, күн уһаан, халлаан ылаҥытыйан киһи таһырдьаттан дьиэҕэ киириэн баҕарбат күннэрэ буоллулар. Маннык күннэргэ киһи сүргэтэ көтөбүлээччи, үлэтэ да таһаарыылаах буолааччы.

Бу Кузьма Острельдин бригэдьиирдээх тутуу бригэадэтэ үлэлии сылдьар. Бригэадэҕэ сөттиэлэр. Киниэргэн Степан Алексеев, Семен Хамаров бригэдьиирдэрэ Кузьма Острельдини кытта Өлөөн оройуонугар 10-са сыллааҕыта, колхозтарга тутуу үлэһиттэринэн кэлбиттэрэ. Ол кэмтэн киниэлэр уус илиилэринэн тутуллубут үгүс саҥа дьиэлэр дьөндөстилэр. Ол да иһин тутааччылар олохтоохтор махталларынан, ытыктабылларынан туһаналлар. Киниэлэр өр сыллаах опыттарыгар олохтоохтортон Савва, Христофор Христофоровтар, Эдуард Еремеев үөрэнэн тутааччы мындыр идэтин бэркэ баһылаатылар.

Тутааччылар бригэадэлэрэ билигин 2 түөртүү квартиралаах олорор дьиэлэри ситэриигэ үлэлиир. Бу дьиэлэртэн биирдэстэрэ ыам ыйыгар, иккиһэ бэс ыйыгар туһаҕа киллэриллиэхтээхтэр. Ол аата 8 ыал саҥа, дьиэлэргэ киирэннэр үөрүөхтэрэ-көтүөхтэрэ, тутааччыларга махтал-баһыыба этиэхтэрэ.

—Үлэ-хамнас биһиэхэ, тутааччыларга мэлдьи үгүс буолар. Үлэһит илии тиийбэтиттэн былааннаах тутуулары болдьохторугар үлэҕэ киллэриини кыайан ситиспэппит, —диир бригэдьиир Кузьма Острельдин.

—Эһиги, тутуу үлэһиттэрэ, үлэҕит көхтөөх, таһаарыылаах буоларын туһугар социалистическай куоталаһыны ылыммыккыт дуо?—диэн ыйытабын.

—Биһиэхэ прораб да, бухгалтер да суох буоланнар чочуллубут былааннар тириэрдиллибэттэр. Үрдүттэн биһиги тутарбытыгар ханнык эмит объект тутуута дуу, ситэриитэ дуу быһа бэриллэр. Онон болдьоҕо эмиэ барыллаан быһыллар. Ол иһин биһиги үлэбит төһө таһаарыылааҕын быһаарарбытыгар уустук,—хардарар бригэдьиир.—Өскөтө социалистическай эбэһээтэлистибэлээх үлэлиирбит эбитэ буоллар үлэбит хайдах туруктаах иһэрин кэмиттэн-кэмигэр билэн иһэрбитигэр үчүгэй буолуо эҥэ—диэн түмүктүүр.

Тутуу үлэһиттэрэ сөпкө этэллэр. Билиҥҥи үлэ-хамнас күүрүүлээхтик бара турар кэмигэр чочуллубут былаана, социалистическай эбэһээтэлистибэтэ суох үлэлээһин улахан итэҕэс буолар. Онон туһаанныах тэриллэлэр бу боппуруоһу уталыытыта суох быһаарыахтара диэн эрэниллэр.

Бригэадэ Харыйалаахха тутуллар объектары туһаҕа киллэрдэ да Өлөөн орто оскуолатын 50 миэстэлээх интернатын дьиэтин ситэрэн кэлэр үөрэх дьыла аһылыытын көрсө туһаҕа киллэрэрдии үлэлиэҕэ. Онон киниэлэр соруктара чуолкай, былааннара дьаҥкэ. Тутааччылар бары да үлэлэрин-хамнастарын үгэнигэр сылдьан эдэр дьоннор, онон ити соруктарын толороллоругар саарбаҕалааһын суох.

Х. ВАСИЛЬЕВ.

КИПИ ШОДУН КҮҮС, ОЛБОТ ОЙ!

Тэрээһиннээхтик түмүктүөххэ

ПАРТИЙНАЙ ОЛОХ

Оройуон үрдүнэн 5 начальнай, 7 марксизм-ленинизм төрүттэрин үөрэтэр оскуолаларга 147 истээччиләр, ол иһигэр 81 коммунистар үөрэнәлләр. Маны таһынан марксизм-ленинизм теориятын 32, ол иһигэр 13 коммунистар биирдиләән былаанынан үләлиллләр. Оттон тохсунньу ыйга биир нәдиәләҕә начальнай политшкола иккис сылын программатынан 24 табаһыт коммунистар үөрэммиттәрә.

Партийнай үөрэх дьыла ыам ыйын 15 күнүгэр түмүктәнәр. Онон партийнай тәрилтәләр сүрүн болҕомтолорун партийнай үөрэх дьылын тәрээһиннээхтик түмүктээһинигә туһаайыахтаахтар. Бу соругу толоруу мәктиәтинэн хаалбыт биир ыйга оскуолалар истээччиләрә занятиеларга активнайдык сылдьан, барыллар матырыйаалы толору үөрэтиләригэр үләни тәрийии буолар. Итини таһынан программаттан хаалан иһэр куруһуоктарга хаалбыт бириәмә иһинэн куоттарбыттарын ситиһиннәрәр дьаһаллары ылыахтаахтар.

Быйылгы үөрэх дьылыгар марксизм-ленинизм төрүттэрин үөрэтэр оскуолалар ордук тәрээһиннээхтик үләлээтиләр. Оройуон киинигэр иккис сылын үөрэтэр (прпагандистар Семенов Г.М., Игнатьев Н.В.), Ээйиккэ маҥнайты сылын үөрэтэр (пропагандист Христофоров С.С.) куруһуоктар үөрэх дьылын тәрээһиннээхтик түмүктүүргэ толору бәлэмнээхтәр.

Начальнай политшколалартан оройуон киинигэр (пропагандистар Михайлов П.Н., Сергеев М.И.), Харыйалаахха (пропагандист З. Тихонова) салайар куруһуоктара программаттан хаалан иһәлләр, ону сәргэ истээччиләр занятиелары маассабайдык көтүтүүләрә таһаарыллар.

Быйыл үөрэх дьылын түмүктээһин уонна үөрэппит матырыйаалы билиини бәрәбиәркәлээһин партийнай үөрэх звеноларыгар араас форманан ыытыллыаҕа. Начальнай политшколаларга истээччиләр билииләрин бәрәбиәркәлиир матырыйаалар сүрүн боппуруостарыгар зачеттар, оттон марксизм-ленинизм теориятын үөрэтэр оскуолаларга ССКП историятыгар, капитализм уонна социализм политэкономиятыгар, диалектическай материализмҥа экзаменнар буолуохтара.

Экзаменнарга бәлэмнэнии бириәмәтигэр истээччиләр болҕомтолорун сүрүн теоретическай проблемалары, курс сүрүн боппуруостарын уонна марксизм-ленинизм классиктарын айымньыларын, партийнай документтары диринник үөрэтииләригэр уурулуохтаах. Экзаменнар, зачеттар ыытыллар бириәмәләригэр хас оскуолалар ахсын ССКП райкомун представителләрә сылдьыахтара. Оттон экзаменнар түмүктәриналн коммунистар үөрәнии үрдүкү кәрдииһигэр тахсыыларын пропагандистар уонна партийнай тәрилтәләр быһаарыахтара.

Марксизм-ленинизм теориятын туус бәйәләринэн үөрэтээччиләргә ыам ыйын 10 күнүгэр „Карл Маркс—революционнай пролетариат Улуу сирдьитэ уонна теоретига“ диэн темаҕа теоретическай семинар ыытыллыаҕа.

Бары партийнай тәрилтәләр политическай үөрэх түмүгэр бәлэмнэниинэн сибээстээн кәләр үөрэх сылыгар ханнык оскуолалар, семинардар тәриллиэхтәрин сөбүн, кимнээх пропагандистарынан үләлиэхтәэхтәрин быһаарыах тустаахтар. Үөрэх сылын түмүктәрин партийнай мунньахтарга дьүүлләән итәҕәстәри киэҥник арыйан, ону аныгы үөрэх дьылыгар туоратыы суолларын быһаарыах таахтар.

П. ВАСИЛЬЕВА,
ССКП райкомун партийнай сырдатыыга кабинетын сэбиэдиссэйэ.

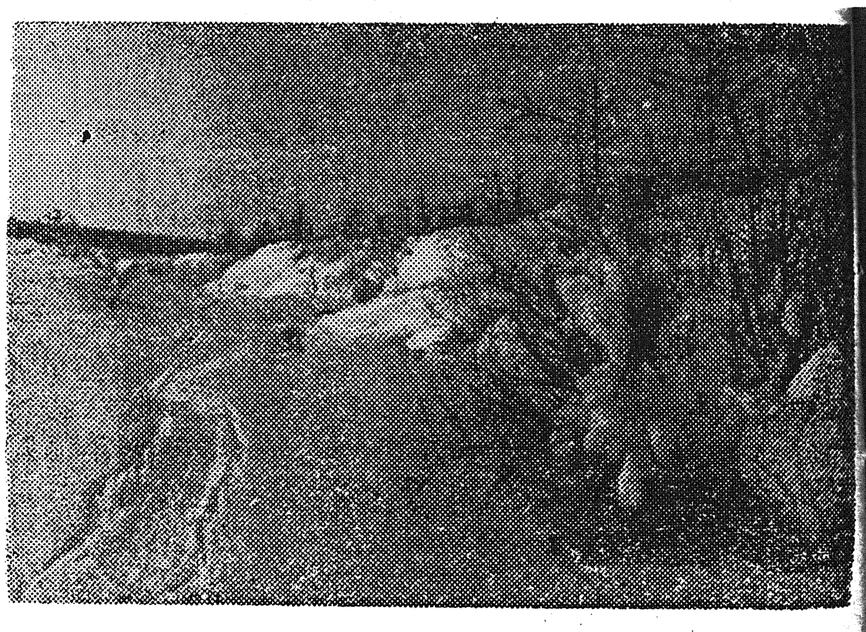

Хотугу дойдуга муус устардааҕы сааскы ылаанҥы күннэр буоллулар. Суоллар хараараллар, оол көстөр сис тыалар сааскы күөх унаар ичигэс салгын түһэн көҕөрөн көстеллөр.

Н. ВИНОКУРОВ фотоэтюда.

КОМСОМОЛ 50 СЫЛЫН КӨРСӨ

„Сугулаан“ үрэҕэр

(Хаардаах десант)

„Сугулаан“ диэн дьиэ аата. Бу улахан суолталаах тыл. Аан бастаан нәһилиәги тәрийәр туһунан мунньах барбыт дьиәтин „Сугулаан дьиэ“ диэн ааттаабыттар. Ити мунньахха Дьәлиҥдэ нәһилиәгин төрүттүүргэ уураах таһаарбыттар.

Онтон ыла 40-ча сыл аастта. Билигин Дьәлиҥдэ бөһүөлэгэ оройуон саамай улахан бөһүөлэктәриттэн биирдәстәрә. Дьоно-сәргәтә даҕаны үөрэхтәннэ. Оройуон син атын нәһилиәктәригэр күрдук манна әмиә ыччат спорду ордук таптыыр, онуоха олохтоох комсомольскай тәрилтә быланнаах үләни ыытар.

Соторутааҕыта комсомольскай тәрилтә тәрийиитинэн секретарь Павлов Н.В. командирдаах, Софронов М.В. штаб начальниктаах, Семенов В.М. командиры полит-частка солбуйааччылаах барыта 26 комсомолец уонна ыччат кәлә-бара 5 көстөөх сиргэ „Хаардаах десант“ походка сылдьан, аҕалара-әһәләрә нәһилиәги олохтообут миәстәтигэр „Аҕаларбытыгар, әһәләрбитигэр—саҥа олоҕу саҕалаабыттарга ыччаттартан уонна комсомолецтартан“ диэн өстүөкүлэ иһигэр суруллубут суругу үйә-саас тухары турар гына оҥорон ыйаатылар уонна кыһыл былаах астылар.

Поход олус көхтөөхтүк ыытылынна. Маны таһынан поход кыттыылаахтара саанан ытыыга, граната быраҕыытыгар уонна отууну тургэнник отторон чәйи оргутууга күрэхтәһииләри тәрийдиләр. „Хаардаах десант“ тәриллиилээх буолан, (командаҕа 4 кыыс баара) ким да сылайбыта-быстыбыта биллибэт. Комсомолецтар уонна ыччаттар оонньууларын нәһилиәнньә улаханнык кәрэхсээтә.

Түмүгэр кинилэр кәлэр сылларга әмиә итинник походтары тәрийэн өссө ыраах сирдәринэн сылдьарга былаан ылыннылар уонна оройуон атын маҥнайгы сүһүөх комсомольскай тәрилтәләрә әмиә итини көҕүлүүлләригэр баҕардылар.

П. АНДРЕЕВ,
Дьәлиҥдэ.

КОММУНИСТИЧЕСКАЙ ҮЛЭ УДАРНИГА

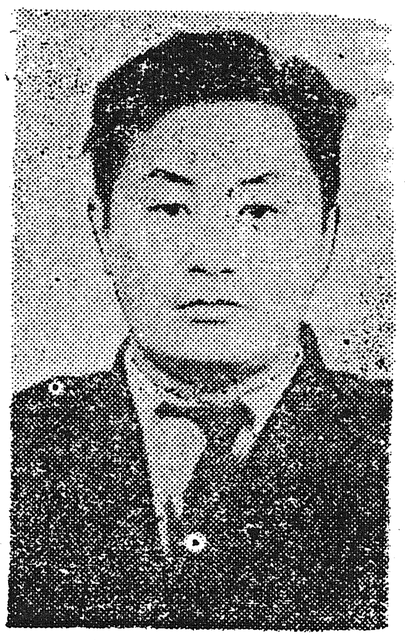

Бу күн сиригэр төрөөннөр, дьон туһугар төһө кыалларынан, бәйәләрә сатыылларынан наар үчүгэйи әрә оҥоро сылдьар дьоннор үгүстәр. Оннук дьоннортон биирдәстәринэн Семенов Николай Гаврильевичтаахха сөп. Кини билигин совхоз Дьәлиҥдәтәҕи отделениетыгар олорор уонна үләлиир.

Николай бәрт кыра әрдәҕиттэн техниканы таптыы көрөрө, онон улаатан баран техника хайа әрә көрүҥүн баһылыырга бигэ санааны ылыммыта. Ол баҕа санаатын билигин ситистэ. 1959 сыллаахха локомобильнай электростанцияттан саҕалаан дизельнай электростанция механигын идэтин баһылаата. Билигин—старшай дизелист, сайын пилорамщик. Кини техника эҥкилэ суох үләлииригэр кыһанар. Ханнык әмэ саахалланыы таҕыстаҕына тутатына быһааран, оҥорон техника туран хаалыытын таһаарбат.

Николай Гаврильевич үчүгэй үләтинэн нәһилиәннньәҕэ улахан авторитетынан туһанар, коммунистическай үлэ ударнигын аатын ылбыта хаһыс да сыла буолла. Бу ааты кини билигин да бочуоттаахтык илдьэ иһэр. Николай бәйәтин тустаах үләтинэн әрә мунурдаммат, нәһилиәк общественнай олоҕор активнайдык кыттар. Народнай дружина начальнигынан үләлиир, общественнай бәрәәдәги аймааччылары ўтары әйәләһиитэ суох буолар иһин үләни ыытар.

Николай Семенов олох дохсун хардыытыттан хаалсыбат туһугар кыһаллар, билиитин-көрүүтүн мәлдьи үрдәтәр. Быйыл ыччат киәһээҥҥи оскуолатыгар ситиһиилээхтик үөрәнәр. Оттон олох көрүттэн-нарыттан һиилээхтик үөрәнәр. Оттон олох көрүттэн-нарыттан әмиә туора турбат киһи, хас да төгүл нәһилиәгин чиәһин хапсаҕайдаһан уонна көҥүл тустууга көмүскәән бириистәах миәстәләри ылаттаабыта, 1967 сыллаахха көҥүл тустууга оройуон чемпиона.

Николай Гаврильевич әдәр ыччакка үтүө холобуру көрдөрөр бинр сәмәй үләһитинэн буолар. Кини өр сылларга үчүгэй үләтин иһин хас да төгүл грамоталарынан наҕараадаламмыта. ССКП чилиәнэ таб. Семенов Н.Г. билигин, бары советскай дьоннор курдук, биһиги Улуу сирдьиппит В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылын көрсө олоххо, үләҕэ, үөрэххэ биллэр-көстөр ситиһиилэрдээх тиийэр иһин үләлии-хамсыы сылдьар. Шиникитин да В.И. Ленин төрүттэәбит коммунистическай партиятын чилиәнин үрдүк аатын үрдүктүк тутарга бигэ санаалаах партия саллаата буолар.

Х. ВАСИЛЬЕВ.

БИЛЛЭРИИ

Оройуон бары общественнай тэрилтэлэрэ уонна биирдиилээн ыаллар! Уһун кыһын ааһан, халыҥ хаарга сабылла сыппыт кирбит-хахпыт ирэн таҕыста. Онон бу күннэртэн уталытыыта суох дьиэлэр тиэргэннэрин, сыыс-бөх кутар сирдэри, уборнайдары ыраастыыр дьаһаллары бары биирдиилээн ыаллар, общественнай тэрилтэлэр ылыах тустаахтар.

Санэпидстанция

ХАННА ҮӨРЭНЭ БАРЫАХХА

ССРС Общественнай бәрәәдәги харыстаахынна министерствотын (ОБХМ) Хабаровскайдааҕы милиция аналлаах орто оскуолатын следственнай отделениетыгар үөрәнәргэ биһиги оройуонҥа быйылгы үөрэх дьылыгар биир миәстэ бәрилиннэ.

Бу оскуолаҕа орто үөрэхтээх Советскай Армияҕа сулууспалаабыт, үләлиир миәстәтиттэн уонна общественнай тәрилтәләртэн үчүгэй характеристикалаах, 30 сааһыгар диәри саастаах, доруобуйаларынан милиция оргаттарыгар сулууспалыыр кыахтаах әр дьоннор ылыллаллар.

Киирии экзамена нуучча тылыгар (суругунан уонна тылынан), ССРС историятыгар (тылынан) онус кылаас программатынан туттарыллар.

Үөрэнии болдьоҕо 2 сыл. Бүтэрдэҕинэ юрист идэтин ылар.

Үөрэнээччигэ үөрэнэр кәмигэр 40 солкуобай стипендия уонна форма бэриллэр, боосхо аһыыр, утуйар таҥаһынан толору хааччыллар.

1968 сыл үөрэх дьылыттан ыла ССРС ОБХМ көҥүлүнэн аналлаах орто уонна үрдүкү милиция оскуолаларыгар үөрэнэр баҕалаах Уһук хотугу сир олохтоохторо киирии экзаменнары ортонон да туттарбыттар конкурс таһынан ылыллаллар.

Онон ким үөрэнэн юрист буолуон баҕалаах оройуоннааҕы милиция отделениетыгар бу дьыл ыам ыйын 10 күнүгэр диэри кэлэн билсиһиҥ.

С. СПИРИДОНОВ,
оройуоннааҕы милиция отделениетын начальника, милиция старшай лейтенана.

Редактор Г. М. СЕМЕНОВ.

РЕДАКЦИЯ АДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөөн бөһүөлэгэ, Октябрьскай уулусса 16 №-рэ. Телефон—51

Өлөөн оройуонуоҕа типография Тахсар ахсаана 497 Сакаатын №-рэ 32